

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Opera

P. 1-3 nebst Inventarium

Gerson, Jean

[Straßburg], 1488

De laude scriptorum

[urn:nbn:de:bsz:31-300759](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-300759)

Incipiunt opera z

tractatus magistri Johannis de Seron/ sa- crarum litterarū doctoris resolutissimi et christianissimi/ ac cancellarij parisiensis. Qui in tres partes distincti sunt. Quarū prima cōplectit tractatus/ fidei et potestate ecclesiasticā cōcernētes. Quibz omibz premissus est tractatus de laude scriptorū. qz is ad cōmendatiōes omnū q̄ libris multiplicandis studēt accommodari potest.

Scrutari scripturas et hor- tabat olim iudeos christi. Johis. v. Scripturas videlicet in quibus putabāt se vitā eternā habere. De quibus loquitur apostolus scōa ad thimoth. iij. qz ois scriptura diuinitus inspirata. vtilis est ad docendū. ad arguendū. ad corripiendū. ad erudiendū i iusticia. vt pfectus sit hō dei ad omne opus bonū instructus. Et ad romanos. xiiij. Que cūq; scripta sunt ad nram doctrinā scripta sunt vt p patientiā z solationē scripturarū spem habeam. **V**lex quō scrutabūt scripturā si nō habeāt. Qualiter habeūt si nō scribātur. Quā ratōe scribēt sine scriptoribz. Sūt igit necēarij scriptores. Et h est qd h z nūc incedim⁹ suadere copellēte nos ad h multiplici circa scriptores librorū vtiliū defectu quē patit̄ eras nra. Et i primis conclusiōe certā statuam⁹ dicētes. **S**criptor idone⁹ z frequēs librorū doctrine salubris agit op⁹ bonū de genere. Et op⁹ h si pueniat ex caritate. est meritorū vite etne/ nec fuisse dicēdū est. **U**n prin⁹ habet decisio dubij cui⁹ occasio ne audis pns opusclm qd q̄siuit qdā de monachis dom⁹ cartusie. Si licet diebz festiuis scribere deuotiōis libros grat⁹. **S**ed aduertēdū i primis qz nomē scriptorū notat peritiā scribēdi. cū vsu assiduo vlt frequētī. Scriba vō dicit m̄m i eis q̄ sūt diuine legē eruditū. qz scrutator vlt q̄sitor dicit p̄r/ aut etiā dictator. Quales erāt scribe iudeorū/ q̄ lis efdras scriba veloz z ingenios⁹ i lege/ q̄les apō cpianos theologi doctores seu theologie p̄fessores de q̄bz nō erit pncipaliter sermo pns/ s; de scriptoribz q̄si mechanicis z manualibz librorū. **E**t hi sūt i multiplici differētia penes eruditōez maiorē vel minorē circa scripturā/ quā trāsserūt ex inspecto exemplari libro/ vlt quā de p̄nūciātis ore suscipiūt/ sic baruch de ore hieremie scripsit oēs smones ei⁹. Sūt q̄ sil sūt dictatores/ scribe et scriptores. tal laudat fuisse diuuis

Ambro. libros scribēs q̄s dictabat. Sūt alij grad⁹ ifimi nullū penit⁹ hntes intellectū eoz q̄ trāsscribūt. q̄s q̄ pictores appellam⁹. Sūt nōnulli tāq; mediū grad⁹ q̄bz apt⁹ est fact⁹ sensus eoz q̄ scribūt/ saltē gr̄maticallē seu lraliter. q̄les oli fuerūt z adhuc eē ferunt in religiōibz a p̄bat⁹ atq; i vniuersitatibz z studijs rationabilit̄ institut⁹. Et de talibz loq̄ p̄cipua nūc ē intētiō neq; alios secludēdo. q̄ vlt sūt magi aliqd q̄ scriptores vt p̄mi vlt vt scōi/ q̄ paz sūt ad fructū spūalem sue scripture capessendū idonei. **Q**uibus p̄notat⁹. vt lucidior z breuior eēt ordo dicēdoz pater statū bec nra conclusio. sciētibz qd ē op⁹ bonū d̄ genese qd op⁹ meritorū vite etne qd op⁹ fuisse Verūm placz eā p̄ p̄parōes aliq̄s i subseq̄ntibz duodeci p̄sideratōibz apli ando mōstrare/ q̄s metz triplex cōp̄bēdit. s; sus. **P**redicat atq; studet scriptor. largit⁹ z orat. **A**ffligit. sal dat. fōrē. lucēq; futur⁹. **E**cclēsiā dirat. armat. custodit. honorat.

Consideratio prima

Scriptor idone⁹ z frequēs librorū doctrine salubris (sic eni sp̄ ifra loq̄ volum⁹ z itelligi) p̄dicare dicit p̄r. **L**erte si liqua silesman⁹ p̄dicat⁹ fructuos⁹/ aliq̄n/ q̄nto scriptura venit ad p̄les vberior q̄ trāsscribēs fmo. **A**ecobuiam⁹ dicit hieronimi qz hēt nescio qd latēs energie vite vocē act⁹ z in aure discipuli ex doctoris ore trāssusa fori⁹ sonat. **S**z iuuenies aliq̄s eruditissimos factētes se p̄la didicisse scripta studēdo ruminādoq; secū q̄ p̄ doctor⁹ audirū. **Q**ualē se fuisse vidē bernard⁹ glari dicēs m̄ros suos fuisse quere⁹ z fagos. **P**roculdubio nō s; ne p̄uita vlt comite lectura librorū. **A**dde qz int̄ p̄dicatores sūt mlti tāq; nudi p̄nūciatores eoz q̄ sumūt formalit̄ i scriptis. q̄ si mereri possit aureolā p̄dicatoribz debitā/ cur nō silt scriptor n̄r cui p̄r adesset adest. supponitur. non impar animarum saluificans z elus scribendo sicut alteri loquendo.

Consideratio secūda

Scriptor studet/ legēt et dictātū similis **S**criptor hmoi scrutāt studiose vlt legēt doctrinalit̄ vel etiā dictātū nō ē vlt q̄q; dissilis. **C**olligit ex p̄cedēt/ deductio p̄nt̄ p̄sideratōis q̄ ad legere vlt dictare. qz nedū p̄ morula t̄pis exagua s; in ānos decē. cētū mille. scripturā durare p̄t̄ get i se vlt p̄ multiplicatōez exemplariū ab ea scri

Quibz scripturis an liceat p̄de duorū q̄t
Scriptor dicit
Scriba

ptoz. legētibz aut atq; dictātibz si defuerit
auxilia scriptoz. cū mēoria sit labilis/obre
pat prin^o obliuio dicitatis/aut delect^o ob
liuio. Adde q; salubriora sūt plerūq; sc̄pta
vetoz. q̄lia scriptoz n̄ eligūt q̄dictātia no
uelloz. Nō q; iprobem^o nouos dictatores
q̄les assidue cogit assurgere tū ppter altera
tionē variā gust^o spūalis/cupietis nūc hāc
nūc illā escā vbi celestis. nūc oēm penitus
abominātis. Tū vō ppter dubitātiōes no
uiter emergētēs iuxta q̄litatez psonaz tem
poz aliaz q̄ circūstātiāz. q̄ nūc plene to
tas se p̄debūt cū sint absq; nūero variabiles
Exēplū de medicis et morbis. Nō enī suffi
ciūt eis libri q̄ntūlibet ex arte cōpositi. S; z
oportet variare receptas/q̄les velle sil oēs
tradere eēt. put auicēna notat inreplebile.

Prodest nihilomin^o ap̄d rēpublicaz nō
mediocriter refuatio taliū p̄icularit^o dicta
toz. sic p̄tra morbos corpoz sic aduersus
pestes aioz. qd̄ vtiq; facit scriptoz. **P**or
ro scrutatōez studiosaz nō oī scribēti trade
re possum^o. sed sciētifico cui^o memoria firm^o
retinet ea q̄ scribit q̄ alia si vult intēde
re. tū ppter imorationē. tū q; segn^o irritant
aioz demissa p aures q̄ q̄ sunt oculis subie
cta fidelibz. ait Placc^o. **A**ccipit ex hac ra
dice sue traditōis originē ars memorie cu
ius memint Cicero. **R**eddit in super ra
tio cur expediat studiosis abbreviatōes si
bi cōscribere certisq; notulis insignire pū
cta memoratu digniora.

Terna cōsideratio

q; scriptoz n̄ largit̄ miseretur et cōmodat.

Scriptoz n̄ largit̄ miseret. et cōmo
dat Tres eēt p̄tes satisfactōis theo
logi tradūt. **U**na est elemosyna de
q̄ p̄ns ē cōsideratio. alta ē oīo. tertia ieiuni
um. de q̄bz erit cōsideratio seq̄ns Quis oro
dubitauerit qm̄ sc̄ptoz q̄lē loq̄mur sit largi
toz elemosyne multiplicē nedū spūalis ad su
stētationē sui suoz q; fratū seu domestico
rū. Est enī lucrosa nō parū ista ars. **T**ene
bit insup locū elemosyne spūalis ad opitu
latōez aiaz. nūc aduers^o errores et scrupu
los p̄ eruditōez doctrinalē atq; p̄silij. nunc
ad cōsolatōez salutarē Falloz si nō ita mise
ricordiā receperūt. **J**onathas cū ceteris iu
deis p̄mo **J**achabeo. xij. Dicētes se h̄re
solatio sc̄tos libros ido nullo indigere. **L**ō
sonat apls vbi supra ad Rho. **S**unt ad
huc vt accipi nōnulli p̄fessozes regle b̄n̄si

mi Augu. q̄s canonicos regulares appel
lam^o ap̄d **O**llādiam. q̄z labor scribēdi pa
scit eos spūalibz subsidijs de p̄cio libroz. re
manētibz ap̄d se plim̄is ad spūale solatiū.
Tales iure dixerim^o b̄n̄ficatos a prophe
ta. **L**abozes inq̄t manuū tuaz qz māduca
bis. b̄n̄s es h̄ i spe. et b̄n̄ tibi tādē erit in re
Uoz tua mystice diuina sapia. vel religio
tua. v̄l celestis gr̄a. sic vitis abundās i lateri
bus dom^o tue/q̄ ē ecclia v̄l p̄scia. filij tui
l̄raliter p̄fessozes et sc̄ptura. moraliter opa
tua. sic nouelle oliuaz i circūitu mēse dñi
q̄ parat̄ aduers^o eos. demonēz et hoies q̄ tri
bulāt nos. **L**ōpara nunc si potes alioz q̄
rundā eccliaſticoz multiplicata sup nūc
instituta sint i oratōibz vocalibz. sint in ele
mosynis corpūlibz. istoꝝ paup̄i. neciā pau
peri s; diuini simplicitati. **F**uerūt an ad
huc sint nescio sc̄timoniales in h̄ op^o dedi
cate sic oli **O**rigeni p̄ trāscribēdis opibus
suis nedū notarios p̄ diuites seclares. sed
pucllas sc̄t i scribēdo peritas datas eēt **U**n
q̄o tot genera bibliaz. tot doctoꝝ volumi
na q̄ mō sup̄sūt i ecclia si nō ex sc̄ptozibz in
religiōe regēt̄ bo quoz ad p̄ns vix vllum
superest vestigium.

Quarta considera

tio q; scriptoz orat.

Scriptoz n̄ orat. h̄t̄ ocul^o nūc
cordis orādī materiā sibi m̄strare
Quāuis nihil obsit qn̄ vocal^o q̄nc possit i
seri oīo v̄l cātici suauē dū scribit. **A**t vō fat̄
est iplere sc̄ptozē n̄m monitōez aplicā. q;
psallam^o et cātem^o i cordibz n̄ris dño. **N**ō
freq̄nter eo liberi iplere valet q̄ solitudie q̄
dā vber^o fruit. **P**uto palā mibi fieri q;
sc̄ptio v̄l sc̄ptura ē op^o dei op^o religiosum
nō min^o sepe q̄ voc^o exaltatio i cātis ecclie
Pōt subinde vnū cōp̄sari p̄ aliez q̄nc sa
lubri^o q̄ sp̄al^o administratio ab eccliaſticoꝝ
officioꝝ freq̄ntatōe saluat et absoluit. **L**re
diderit. p̄inde sc̄ptoz n̄ et pietate iugi reco
gitauerit toties deū sc̄tōs q; āgelos secū eēt.
toties sc̄ptozes sacros ip̄z alloq̄. toties sp̄m
sibi blāda qd̄a osclā cōsolatōis dare. q̄nc
eoz dicta salubria cōscribit q̄ mediate v̄l
mediate disp̄sarunt. **L**ui dignitati q̄ pōt
merces alia sp̄al^o eq̄ri. **Q**uis phibz talē ali
quē p̄replatiū et eēt sil^o et dicit. **L**ōreplatiōez
itaq; lectio q̄ scribēdo fit nō ipedit s; pascit

Quinta considera.

De laude scriptorū Primū

q̄ scriptor affligitur.

Scriptor n̄ affligitur q̄ ieiunij vice tenet. Ieiunij pur̄ ē tertia ps̄ satisfactiois ex̄reso noie d̄: a doctoribz ois affligio corp̄al̄ assūpta volūtariē p̄ domatiōe carnis v̄l vice satisfactiois q̄ fit p̄ dolorem. Quēadmodū ps̄ al̄ta q̄ d̄: ōro p̄cludit oēs mēs̄ eleuatōez; i deū cū hūili subiectōe r̄ ōbediētia. Elemosynā s̄o p̄dūt ad om̄e s̄b̄ fidijū prio m̄isericordiē ip̄suz. Cōsonat v̄o tū paup̄tat̄ elemosyne. v̄o tū obediētie orationi. v̄o tū castitat̄ ieiunio seu corp̄is edomatiōi. Que talit̄ elucidata mox p̄spiciat̄ faciūt h̄c cōsideratōez cū duplici p̄cedēte. Nullus itaq; negauerit laboriosū eē scribē b̄r̄ exercitiū. acceptet igit̄ illō i p̄niam seu satisfactiōē p̄ suis alienisq; delictis. sic enī directio sp̄ialis oculi reddet laborē suū nedum v̄no s̄ mō laudabilē r̄ meritoriuū. sed tot modis quot int̄tiones bonas adducet ad decoratōez ac̄ sui. noiatim iuxta cōsideratōez duodeci q̄s sub septuaḡ p̄conijs apim̄. **I**ūge q̄ i foro p̄nie p̄t̄ iste labor ad satisfactōez sacramentalē ip̄oni. quē laborē si null̄ ip̄onit hoim̄ ip̄osuit sane dē ab iūto cū dicit Ade r̄ posteris. In sudore vultui v̄scis pa. r̄. Porro q̄ i labore hoim̄ nō sūt nec cū hoibz flagellāt nō itumescāt s̄z t̄ meāt ne cū demonibz affligātur. Scripsit egregiū volumē Auḡ. de ope monachoz. qd̄ totū potuerat ad rē q̄ nūc agit̄ traduci. N̄m si monachos opoz opari. q̄le dabit op̄ elis̄ h̄c p̄fessioi nedū min̄ aduersū. s̄z amplī p̄motiū attēto q̄ nō om̄s idonei sūt ad difficilia q̄ia sūt p̄dicatio v̄lectio doct̄ial̄. S̄z neq; missaz̄ obstat celebratō quā finit̄ hora breuis. Neq; p̄terea valet excusatio desidiē nōnulloz dicentiū. imo q̄si gloriātiū nescio scribere. Discāt discāt. neq; verecūdē v̄l desperēt q̄m̄ labor ip̄rob̄ om̄ia vicit. r̄ dur̄ veniēs i rebz egestas. ait virgilī. Ballice besoeng fait vicille troter/ id̄ elat̄ie. H̄citas fac̄ vetulas currere. Qui se diē egere cū sibi possit faciēdo qd̄ i se ē p̄uidere/ sit mēdar. si sicut̄ ē. lector diuidicet.

Septima consideratio

q̄ scriptor sal sapientie tribuit.

Scriptor n̄ post̄ sal sapie adm̄nistrat. Subet apl̄us eē n̄m ratio nabile obsequiū r̄formit̄ ad figurā leḡs p̄cipiēs in oī sacrificio sal apponi. Videat̄ at̄ sc̄ptoz ne suū sal isatuet v̄l sibi si ei nō sapuerit v̄l alijs si corruptū p̄ ineprias scribēdi

reddiderit. Quales vere protulit etas n̄ra pl̄mos q̄z mēdosa fuerit adeo volumiavt p̄sultī fuisset. nulla q̄s talia m̄strari cū l̄ris incōdit̄ sine lege sine sensu v̄l ordie. adeo qd̄ v̄t auctori p̄prio seu dictatori nō itelligibilia redderet̄ quantūlibet introspecta. **H**ac existimāt aliq̄ nō minimā tribuisse iacturaz̄ studijs ac vniuersitatibz n̄re tēpe/ itaq; dū q̄libet admitteret̄ ad scribēdū. nō p̄bat̄ nō cognit̄. Exēplaria q̄z dabāt̄ icor̄ recta. Quid n̄ multiplicior̄ corruptio seq̄retur. iūcta trāscribētiū v̄l inertia v̄l ignorātia. **S** dant̄ v̄sificatores i artibz mecha/ nicis ne fraus cōmittat̄ i opatiōibz v̄t i p̄anis v̄l i pane v̄l cultellis r̄ ceteris. Quis dignetur op̄ p̄ciosissimū exp̄er̄ eē v̄sificatiōis. ne corruptio sua serpat iugit̄ i det̄erit̄. Sic oli ap̄n̄ sc̄os p̄res hēbat̄ electio sup̄ scriptoribz nec passim admitteret̄ indoct̄ v̄t doct̄. s̄z v̄s̄ ad p̄ncip̄oz formatiōem. q̄ lucē d̄at̄ magnā legētibz examē hēbat̄. P̄sci doctores nomiatim hierone/ si nō fallit̄ memoria subiūgebāt̄ i opusculoz suoz s̄z ne tribilē d̄ni nois obrestatōez. v̄t scripta sua correxit̄ trāscriberēt̄ r̄ p̄ posteros ita fieri suaderēt̄. Alioq̄n iuxta hieronimū quis vel scripsisse vel emēdasse fructus esset.

Octava consideratio

q̄ scriptor fontem ministrat.

Scriptor n̄ post̄ ap̄it fontē aq̄ v̄l ue salientis i vitā etnā. Intelligat̄ h̄ nō v̄t aucto/ p̄ncipal̄ q̄ sol̄ de/ ē s̄z v̄t ministrator. H̄a fons vite v̄bū dei i excelsis. H̄o ne libri salubres q̄les int̄dīm̄ sunt/ nō cū sterne qd̄ v̄t v̄t r̄ dissipate. s̄z fons ortorū pur̄ aq̄z viuētū q̄ fluūt ip̄etu de libano. q̄ cādidatio nuncupat̄. Cui sapie fontē q̄nto p̄rimiores sūt riuuli sc̄iaz tāto puriores salubrioresq; credider̄ illos. Quo p̄tra dū p̄ tras i lōgiquū riuū sc̄iaz dilabūt̄ nō retinēt̄ v̄t r̄ gustū s̄z origial̄ sc̄ito q̄ de facili limū v̄scūq; p̄trabūt. v̄n̄ s̄mes pestilētes v̄t rane bufones colubz̄ geniti repūt̄ et potātes inficiūt̄ aut p̄imūt̄. Bibe igit̄ o scriptor de aq̄s tuis viuētibz veniētibz delibano pot̄. Et ne dixeris. cū hereticis. a q̄ fortune dulciores sūt s̄z oia palā r̄ in luce clarescāt pro quo sit sequēs consideratio.

Nonna consideratio q̄ scriptor luce dat.

Scriptor noster luce sequit̄ et eā post̄ adm̄nistrat. Lex dei lux ē r̄ lucerna. Lucerna pedibz meis v̄bz

tuū/aie psalmista dñō/et lumē semis meis
Sic oportet ipi gaudiū. q̄ delectabile lumē
oculis ispicit q̄ iudic. Neq̄ hēc. vt tobias p̄q̄
ri. q̄le mibi gaudiū erit. q̄ i tenebris sedeo.
et lumē celi nō video Videt plane lumē ce
li scriptor n̄ qd̄ ē v̄bū dei descēdens a p̄e
luminū. dū aliq̄ accumulāt sup se terrā istar
talpaz defossi tenebris seculariū vel l̄raz
vel opationū. Gaudeāt pueri tales habuif
se parētes vel m̄ros q̄ talibz eos artibz sa
lubria scribēdi voluerūt instruere. Gaude
ant q̄ talētū artz b̄mōi susceptū nō ignauit
infodere s; vt lucernā ⁊ lucē strēnitūte dili
gētī/ conāt p̄ntibz ⁊ futuris oñdere. Vide
Hō hoi ⁊ ars arti q̄ntū p̄stat ⁊ p̄fert/ Dedi
tus s; ad salutaria sp̄aliaq; / p̄ derelictis
aut impulsis ad noxia. q̄ v̄l auariciā nutriāt
vel ad flagicia p̄rabāt nō distrahāt a p̄ctis
Demū collige tecū scriptor n̄ q̄le sit t̄i
bi donū dei. posse frequētē emergere de te
nebris mūdanoz hoim̄. cū actibz suis teter
rimis. i seditiōibz / bellis / cōtradictiōibz.
Emergere dixerim p̄ obligatiōez animi dū
lucidis ⁊ trāq̄llis actiōibz mēs occupat se.
Nā vbi loc⁹ eēt i corde tuo tenebris. q̄ luc
scripturaz attrētiōe sua cōplet. Quā i re nō
parū accipit fructū scriptor q̄uis ill̄rat.
nō min⁹ crebro q̄ hō nō intelligēs ecclē cā
ticis occupat. Sēnt hāc lucē. Augusti
nus dū obediens celesti oraculo. tolle lege
tolle lege. cōiecti i scriptura apli oculis. mor
depulse sūt ab eo dubitatiōis tenebre / luce
securitatis infusa. Itaq; dici nō p̄t q̄ mul
tipler olim ⁊ q̄tidie lucis splēdide fulgor ir
radiet legētes i scripturis / q̄s b̄ri nō posse
sine scriptoribz q̄s nesciat. P̄esto sūt v̄bis
liber scripta tibi si volueris. verba nō eque
Vides i illis defect⁹ tuos tanq̄ i speculo si
ne verecūdia v̄l pudore cui⁹ q̄ inspicētis
vel culpātis. Potes p̄ variatiōe palati sp̄i
ritualis nūc istis nūc illis scriptoz refici sa
poribz. Propterea sup̄vacua; ipoz multi
plicatiōez q̄s eēt culpauerit. Nōne lautissi
mā eēt puenit sapie mēsā multaq; ferculo
rū varietate refertā / Sumat vnusq; qd̄
et q̄ntū satis erit vel vsq; ad sobriā ebrieta
tē sp̄is. ad quā sp̄sus inuitat carissimos.
Comedite inq̄t amici ⁊ bibite in ebriami
ni carissimi Quālis ebrietas nō tenebrofi
tate obtusitatēq; s; luminositate affert inso
litam ⁊ vere diuinam.

¶ Zona consideratio

¶ Scriptoz ecclesiam dicit. **¶** Refertur
Augustin⁹ moriēs s̄bro inculcasse
q̄ ecclēsticā bibliotecaz magno studio qz
magnum sciebat eē thesauz custodiret. Duo
cōtra nō hnt tyrāni de populatores regio
nū seu religionū efficac⁹ machinamētū q̄s
si libris ipas in p̄mis spoliauerit atq; p̄ua
uerit. Patuit i regibz assyrioz respectu hie
rusalē ⁊ iudeoz. Hoc p̄dē aiaduertū ē in cō
modū cepisse circa regnū francie xp̄ianissi
mū a q̄ libri distracti sunt assidue. et si non
apta t̄i occulta ⁊ palliata dep̄dantiōe / p̄pter
lucrū ad ceteras natiōes colligēdū. q̄s ne
q; defuerit aptissimi violētissimiq; direpto
res. Dicit i proverbio vulgari. Les bons
liures faut les bons cleres. i. boni libri fa
ciūt bonos clericos. Hoc p̄urbū v̄ez est
Dutaz q̄z libz. vt policia mutet vno mō
vel altero nec ē. Nec ad laudē scriptoz spe
ciāt. q̄z studiū ē ad oppositū libroz opau
perationē p̄trariū. ditare s; ⁊ populare li
bris sc̄is. Admirabilis fuit ardor h̄ndi li
bros sacros ap̄d ptolomeū regē. q̄ p̄cio in
gētī cōpauit sibi p̄ septuaginta iterptes trās
lationē eoz. Duo v̄tinā puocaret̄ infidelis
reg⁹ exēplo fideles p̄ntifices ⁊ p̄ncipes xp̄i
ani. F̄ct hui⁹ regis libraria q̄nq̄ginta mi
lia libros habuisse. Ceterz diuinitas hie
nō accipim⁹ solū i decore libroz. q̄ t̄i addi
tus si fuerit valorī sp̄iali / p̄cium duplex ac
crescit. sic i ornāmētis ecclēsticis ista lau
dam⁹. Sit scriptura laudabil⁹ p̄ thesauro q̄
lis nō ē i papiris ilico pereūtibz. vbi dicūf
sil labor recte papire⁹ dep̄erire cū opa ⁊ im
pēsa. Pergamenū durabili⁹ ē. q̄ d̄ditio ca
ristiā ei⁹ supra papirū compēsat abūdantē.
S; neq; q̄sp̄ia excusauerit suā i scriben
do segnicie si nesciuerit l̄ras artificiose m̄
tū formare. l̄ra sit legibilis. sit p̄ctua. sit
purgata. q̄lis ē lōbardoz. nō inuolues se tra
cibz sup̄fluis. Sit demum sine mēdis fal
sitas. cū orthograuia vera. Illa sufficit i
ecclē thesauro reponi q̄uis paz fucati de
cor⁹ obtineat. nec t̄itūdem p̄ccij tēporalis
Non autem oportet ad extremum vnū
quēq; similes ad scribēdū libros assumere
quēadmodū nō est par in legētibz studium
Lap̄at hic ampli⁹ deuotiōez vel gignere
vel nutrire / cui parua satisfaciūt opuscula.
Vult ali⁹ i altum eruditōis intellectualis
ascēdere / tali grādia doctoz h̄nda sunt vo
lumiā. q̄z traditiōes ordie doctrinali sc̄u

De laude scriptorū Primū

ref. Alioqn rectū i addiscēdo deserēs ordi-
nē letos iugra boeniū erit? nō h̄ret. Primū
simplicitati claustraliū religiosoz. Alterū
magis appropriatū ē studiositati sapiam cū
p̄dicandis officio p̄fiteri q̄rētū. Tu deni-
q̄ si nō potueris āplos libroz maniplos ad
aream ecclie reponere v̄l puulos r̄ paucos
imo si gregorio credis v̄l vnū afferre stude
vt in tabnaculo dñi nō vacu? appareas. si
sol? et capraz pilos babueris v̄l mura duo

Decima considera

Scriptoz eccliam armat
Scriptoz n̄r eccliam armat. Tōpa-
rar salomō i cāticis eccliam turri da-
nid q̄ edificata est cū p̄pugnaculis et mille
cypei p̄dēt et ea / ois armatura fortiū. Et
ap̄ls: noiat verbū dei nūc cypeū ignitum.
nūc gladiū ancipitē r̄ penetratē. nūc gladi-
um spūs. Et psalmista sagittas potētis acu-
tas. Quisquis igit h̄t seū legis (r̄ h̄t de-
bet sumus p̄tifer p̄cipue cū plar̄ r̄ dero)
vigilet oportet h̄c armaturā libris m̄stra-
tā augere aduersus oēm sciam extollētē se
se tra xpianaz religionē. S; heu q̄ dicit
ap̄ls. Dēs q̄ sua sunt q̄rūt nō q̄ iesu christi
Qui nec opponūt se murū nec armis spūa
lib̄ induunt nec scripta q̄b̄ alij se fidē q̄ di-
latēt. abūdare pcurat. Vide si nō carior est
hodie p̄scriptoz citationū q̄ euāgeliorum
Dētor si nō plur̄ emunt. si non sedulius
apud quosdā xpianos cōpanē scripture fa-
bulose q̄ religiose. r̄ p̄phane q̄ sacre. et lū-
brice q̄ caste. I nūc r̄ eccliam iter has ma-
nus p̄sperari cōfide. Si nō erat anim? ad
scrutādū iurta xpi iussione scripturas illas
tamen multiplicare reseruare q̄ p̄ necessi-
tatibus et oportunitatibus equum erat.
Non q̄ ipsi etiam theologi memoriter om-
nes incorporēt. Hoc enim nequa q̄ facti-
bile ē vel tēptādū cū sit p̄sulta? paucis rite
digerēdis imozari. Vex expedire reponere
repositasq̄ cogitare sc̄pturas velut i summa
quadā q̄rūt? p̄ loco r̄ tpe possint h̄ri conse-
stim vt ita loq̄mur ad manū p̄ infidelibus
vel p̄uertēdis vel reuincēdis. Ad eruden-
dū etiā nūc h̄ mō nūcillo fideles. Talis sit
oportet ois scribadoc? i regno celoz simi-
lis hōi p̄rifamilias q̄ p̄fert de thesauro suo
noua r̄ vetera. Cui pabolice similitudini nō
ne videt alludere sp̄sa blādies sp̄so. oia
poma noua r̄ vetera dilecte mi suauitibi?
Offert h̄ loco se p̄siluz q̄d p̄ cōpationē

ad armaturā dei quā eē dicim? libros legi.
sit de armis diaboli libris reprobis facien-
dū. Legat q̄ nescit illud de actibz capi. r̄
multi ex eis q̄ fuerāt curiosa sectati p̄uicēt
libros r̄ cōbussēt corā oibz. Et cōputat̄
p̄cis eoz iuenerūt pecuniā denarioz q̄n-
quaginta milia. ita fortis crecebat v̄bū dei
et p̄firmabat. Sile factū nup accepimus
de libro magico estimatiōis mille aureoz
q̄ vt palmes iunilis aruit r̄ arsit. Sic olim
parisi? i grauiā r̄ nup i arrio maioris ecclie
Vtrū v̄o sit expedies apud platos r̄ indū-
tores tales aliq̄s resuari p̄pter ecēplar? dē
natiōis similitū. ipi cōsiderēt. De bonis q̄
dē nulla fit dubitatio. q̄n videm? p̄cepto
dñi tabulas legis in arca custoditas fuisse
repositas. q̄ custodia euz honore signata ē
in ecēplari vita xpi q̄ librū legi postq̄ acce-
perat r̄ legerat arma p̄ se contra p̄fidos ex
esaia p̄ferēs. p̄licuit libroz referētē mistro
reddēs illū vt habet luce. iij. ca. Dore
rursus esse iudeis scribit Nicolaus de lyra
nō ita sedere alte q̄ alte positi sūt libri legi
Scitur insup de xpianis aliq̄bz q̄ ipis
par est deuotio ad librū aliq̄e sc̄m sic ad
sc̄oz reliq̄as. quē vt signaculuz supra cor
vel pect? suū ponūt osculāt r̄ stringūt. Nec
parū credūt opitulari. dū i se versant q̄d de
euāgelio mathēi super egros imposito tra-
dunt historie cum ceteris

Undecima cōside

Ratio q̄ scriptoz custodit eccliam
Scriptoz n̄r eccliam custodit. D̄pi-
tulatio scripturaz duplex ē aduer-
sus hereticos. Una vt vicant r̄ sic armat.
Alterā ne vicāt r̄ sic custodit. S; nob ta-
lia differētibz mox occurrere vidē aialis hō
r̄ opponere p̄mo illō ecclastes i sine. q̄ scri-
bēdi p̄les libros null? est finis. Deinde q̄
desūt scrutatores scripturaz p̄fert denora-
rū. Ampli? q̄ p̄lectura libroz multi susce-
pēt occasiōem errandi imo r̄ insaniendi.
Sic opposuit paulo q̄ dicebat Dulte lre
faciūt te insanire paulē Rurs? opteret libros
ipis etiā laicis r̄ mulierculis p̄pinare vt do-
cerent p̄ se legēdo eos facta translatōe ad
vulgare suū si nō aliter acciperēt. Atvero
primū nō impedit. vel obliterat laudē scri-
ptoris nostri. Nō enī p̄gredit in imensum
sine fine sed finē constituit cū eccliasse t̄i-
more dei. cū suoz obseruatiōe mādatoruz
Quo fine retēto nihil nimis. Neciam erit

Lib. magis q̄ p̄-

Libroz m̄le

De laude scriptorum

pluralitas librorum sed unitas. Fatemur et plāgim⁹ raritate esse nimiam in scrutatoribus scripturarum deuorant. Sed maior adhuc inueniret occasio sublati librorum quos ingerere per scriptores expedit. Potest esse de affectibus flammam inurere cum intellectu alleatione ut perfectione sua in veri cognitione posita aliquando scrutet. Ceterum nihil est tam sanctorum et salubre vel piū quod non contingat abuti. sic de libris euenit quorum non est culpa, neque scribentium sed scelus est in abusu. Postremum magis uigere uidetur, si non habeat zelus instructionis sanctam scientiam, si contempserit obseruare non violanda ecclesie hierarchia que habet ut inferiores laici per superiores clericos in lege dei peritos instructionem accipiant. Recedere debet publice nisi missus. Non enim esse dicimus oim vel hunc vel scrutari libros sanctos illos maxime, quod sua difficultate perit ceplanari per alios passus et glosas doctorum. Qualiter agere nec facultas est ingenij, nec eruditiois comoditas apud vulgus, sed ab ore sacerdotum oportet legere et quod rere. Neque in arcedi vident ab opusculis moralibus et deuotus nullam in se difficultatem nec ambiguitatem nec absurditatem in translatione gerentibus, cuiusmodi sunt historie vel vite vel legende scriptorum, nec non meditationes sancte. Translationes in reliquis iure culpantur propter erroris arrogantis, quod deuotio humilis, aut eruditio nis salubris materiam propinantes.

¶ **Duodecima consideratio** scriptor honorat ecclesiam

Scriptor noster honorat ecclesiam. Deducit hanc honorificationem promissis considerationes que simul ostendunt non mediocre latere uenerationem scribendo libros constitui. Unde surgit ratio meriti ad deum quod honorificat honorantes se. Qui legem quoque manus ecclesie spose sue non dimittit sed augere sed dilatare sed elucidare intendit. Quod si forte dixerit emul⁹ aduers⁹ laudem scriptoris nostri. Cur laudet ille qui mercenarius est, cui⁹ ad lucrum respicit ocul⁹. Accipiat lucrum quod suum est, et vadat. Respondebimus per euangelicam et applicam suam quod dign⁹ est operari cibo suo et mercede sua. Tamen modo principalis et finalis intentio in honore dei et ecclesie in caritate non fit, et sua demum aliorumque perpetua salute figat ut sit finis lucri sub fine celesti, quatin⁹ non iam duo fines aduersi, sed un⁹ utrobique ceseat. Nonne scriptor noster propterea venit honoran-

das ab omnibus qui diligunt ecclesiam precipue qui regimini suo presunt. Sit honor ipse in beneficio, sit honor in aliquo insigni titulo, sit in largitione indulgentiarum non minus quam per peregrinatione vel ecclesie materialis constructione sit in puilegijs alijs. Quia si duplici honore dignos dicat apostolus qui laborat in uerbo non quod descriptio silebimus. Aliquod euangeliste uerbum habet, non quod paul⁹ ipse profuerit nihil scripto. Nonne plurimi quidam scripti edificat qui uerba non audiunt. Hoc unum inuigendum promissum, ut scriptor omni idoneus se prebeat. Quatin⁹ ab istis tuis uel institutis principalibus scribis exemplaria que et quia sint irreprehensibilia suscipiat. Sic enim iubet dominus deuter. xvij. ut rex sibi descriptur deuteronomium legis exemplar a sacerdote tibi accipiat, et moysi dicit, fac omnia secundum exemplar quod uidiisti in monte, quod et angeli ministrantes obseruauit. Ecce quanta sterilitas per ecclesiasticos presertim plebanos rectores ecclesiarum et alios ociosos de ecclesia, perdidit inuenit. Apostolus quoque nec breuissimum tenor unum habet diuino rum preceptorum, nec sacramentorum notatio, nec numer⁹ articuloꝝ. Copellunt hunc sinodalia quodam instituta, bene quod de, sed illud oportuit facere non tamen aliud omittere. Denique nihil impedit ut ad principium finis se referat libros seu tractatulos, uel codicillos deuotionis scribere diebus festiuis, hinc moderamine que sapiens iudicabit in hope, quod utique non uel le censendum est, sed in honore ecclesie pro aliquo uergens que multiplicatio uocalis orationis, imo que insolens in aliquibus missarum icalcario. Si quod ad extremum uobis est uel fidei uel christi. Pro uideat superiores in uniuersitatibus studioꝝ, in cenobijs seu monasterijs religionum, in collegijs ecclesiarum maxime cathedralium, non dum librarum hunc scriptores de suppositis suis instituire, cum relaxationibus onerum ceterorum congruis aut cum stipendijs opportunis. Que ubi deesse sent agat nihilominus scriptor noster uiriliter perca non infima, quatin⁹ oculi uideat, quod uicia docet omnia, quod ea per sentina est aduolabilis et horreda. Speret promissum, speret, quoniam merces sua magna nimis erit deus iubens scrutari scripturas, ac per inde scribi, quibus habet eterna uita. Qui esse principes tanquam in libro suo scriptos largiat ipse nobis dominus noster iesus christus liber uite speciosissimum de benedictione in secula. Amen. Finis tractatus de laude scriptoris edit⁹ a christianissimo doctore Johanne de Herfon cancellario parisiensi. Lugduni. Anno domini. M. cccc. xxij. In apuli.